

YAHYA KEMAL' İN İSTANBUL'U

Abide DOĞAN

Özet

Yahya Kemal İstanbul hayranı olan bir şair ve yazarımızdır. Düz yazı ve şiirleriyle İstanbul'a olan sevgisini ve hayranlığını, gurbetteyken duyduğu özlemini dile getirmiştir. Bu yazıda ondaki İstanbul sevgisi *Aziz İstanbul*, *Kendi Gök Kubbemiz* ve *Eski Şiirin Rüzgârıyla* adlı kitaplarda yer alan İstanbul'u konu edinen yazı ve şiirlerinden örneklerle anlatılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yahya Kemal, İstanbul, Aziz İstanbul, Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyla, Boğaziçi.

Yahya Kemal's Istanbul

Abstract

Yahya Kemal is a well known poet as well as a writer from Turkey. He expressed his love and attachment to Istanbul in his poems and the articles especially when he was away from Istanbul. In this article his attachment to Istanbul is explained on the basis of his books headed *Aziz İstanbul*, *Kendi Gök Kubbemiz* and *Eski Şiirin Rüzgârıyla*.

Keys words: Yahya Kemal, Aziz İstanbul, Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyla, Bosphorus.

“Bir iklimin manzarası, mimarisi ve halkı arasında halis ve tam bir âhenk varsa, orada, gözlere bir vatan tablosu görünür.

İklimden anlıyan gerçek ve hassas bir sanatkâr, İstanbul’un eski semtlerinden herhangi birini, meselâ Koca Mustâpaşa semtini, yahut Eyüb’ü, yahut Üsküdarı, yahut da Boğaziçi’nin henüz millî hüviyetini muhafaza eden herhangi bir köyünü seyredince kat’i bir hüküm vererek, der ki: “Bu halk bu iklimde ezelden beri sâkindir ve bu iklime bu mimariden ve bu halktan başka unsurlar yaraşmaz”.

Evet gerçek ve hassas bir sanatkâr bu hükmü verir. Vatan toprağı bizde de ecnebi memleketlerinde de her hissedene bu vehmi veren topraktır.

Türklük beş yüz seneden beri İstanbul’u ve Boğaziçi’ni bütün beşeriyetin hayaline böyle nakşetti”(Y.K. 1974: 9) diyor İstanbul âşığı Yahya Kemal “Türk İstanbul” adlı yazısında.

Yahya Kemal, şiirlerinde tarih, vatan, millet, milliyet, aşk, kadın, din, musikî, sonsuzluk ve ölüm gibi birçok temayı ele almıştır. Ancak İstanbul’un bunlar arasında ayrı bir yeri vardır.

Yahya Kemal, İstanbul ile 1902 yılında on sekiz yaşında iken tanışmıştır. Akrabalarından İbrahim Bey’in konağında bir yıla yakın bir süre kaldıktan sonra 1903 yılında Paris’e gitmek üzere İstanbul’dan ayrılmıştır. Dokuz yıl aradan sonra 1912’de İstanbul’a dönen Yahya Kemal farklı duygu ve düşünceler içindedir. Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu’ndaki tarih hocası Albert Sorel’in derslerinden etkilenerek Türk tarihine farklı bakmaya başlamıştır. Ayrıca tanıdığı Fransız şairleri Verlaine, Mallarme ve Baudelaire’nin Paris üzerine yazdıklarını okuyunca, aklına İstanbul için şiir yazmak gelmiştir. O İstanbul ki, nice İmparatorluklarına başkentlik etmiş, nice sanatçılara ilham vermiş, nice medeniyetlerin beşiği olmuştur! Yahya Kemal’e göre, İstanbul Paris’ten daha çok hakkında şiir yazılmaya lâayık bir şehirdir. Ona göre *“İstanbul toprağının her köşesinde Türk ruhunun bir safhası vardır. Hisarlarda Türkün kuvveti, Küçüksu’da ve Göksu’da neş’esi, Kağıthane’de zevk ve neş’esi. Eyüp’te maneviyatı, surlarda atılışı hava gibi teneffüs edilir. Bu gezintilerimdeki tecrübeden sonra toprağı sevdim. O derece sevdim ki, İstanbul’un her köşesini keşfetmeye ömrüm kifayet etmeyecek diye korkuyorum”* (Tevhid-i Efkar, 14.3.1922) diyen Yahya Kemal’in İstanbul sevgisi herkesinkinden farklıdır.

İstanbul, Yahya Kemal’den önce de şairlere ilham kaynağı olmuştur. Ataî, Yahya Efendi, Cafer Çelebi, Bâki, Nedim ve Şeyh Galib de İstanbul’u terennüm etmişler, ancak Nedim ve Yahya Kemal kadar İstanbul’un sesi olamamışlardır.

Yahya Kemal'in İstanbul'a bakışı ve değerlendirişi, daha ziyade İstanbul güzelleri ve eğlencesiyle meşgul olan Nedim'den farklıdır. Yahya Kemal'in sevgisi, "... *estetik plandan vatanın manevî çehresine doğru genişler. Yalnız millî olan şeylerin peşinde bu darlaşmayı ne kadar öğsek azdır. Çünkü onda cemiyetimize ait bir takım tarihi şartların tam cevabını alırız.. Bu daralışla biz kendi ufkumuza genişler, bizim olan bir kâinâta açılırız*" (Tanpınar 1969:368).

Yahya Kemal'e göre İstanbul vatanın özetidir. Vatanı vatan yapan yapan kolektif ruh en iyi bu şekilde görünür. Böylece İstanbul, sadece bir siyasî başkent olmaktan çıkar, millî ruhun en iyi yoğrulduğu ve aksettirildiği bir mekân olur. Yahya Kemal bu merkezde Türk zevkinin yoğunlaştığını; Türk iradesi'nin kristalize olduğunu, Türk dili ve yaşayışının inceldiğini, kısacası Türklüğün kendine has aristokrasiyi yarattığını sezmektedir. Bütün bunlar, millî ruhun en iyi ve en üst seviyede tezahürüne zemin hazırlar. İstanbul sahip olduğu bu imkânlarıyla, onun kolektif ruh çerçevesinde gelişen iç dünyasını ifadeye de kolaylık sağlar; tarihî dekor, tozlu zaman perdesini aradan kaldırır; eski bir plaktan yayılan ses, zamanın sınırlarının ufkunda bir anda hissedilir (Sevük 1949:29-35).

Yahya Kemal için İstanbul, sadece hatıralarını barındıran bir yer değildir. Fetihden sonra şehrin her köşesi vatanın her yerinden gelmiş insanlarla dolmuş; dolayısıyla da İstanbul memleketin özeti, mozayığı olmuştur. Şairin şiirlerinde ele aldığı kültür, medeniyet, tarih, vatan, coğrafya, kadın, sanat, din, millet ve milliyet gibi kavramlar İstanbul'la bütünleştirilmiştir.

İstanbul'un fethine ve fatihine çok özel bir önem veren Yahya Kemal, "*Türkiye Türklerinin yeryüzünde başka bir eseri olmasaydı; tek başına, yalnız bu eser şeref namına yeterdi*" (Y.K. 1974:29) derken İstanbul'u fetheden yeniçeriye de unutmaz şiirinde.

Yahya Kemal, şiirleri ve düz yazılarında İstanbul'u maddî ve manevî cephesiyle tanıtır. Aziz İstanbul adlı eseri okunmadan şiirleri okunmamalıdır. İstanbul'u tanımak için ne yapmak lazımdır? Aziz İstanbul'da bu konuda bazı ipuçları verir:

"İstanbul'da, çok zaman yaşamış, yaşadıkça birçok semtleri sevmiş, sevdikçe onları, zamanın derinliğine doğru, enine boyuna öğrenmiş bir insan, yaşı ilerledikçe, öğrendikleriyle o kadar dolar ki, bu şehrin, sonu gelmez güzellikleri olduğuna inanır.

İstanbul'u uzun müddet yakından tanımağı merak edenlerde daima bu kanaat vardır.

Denilebilir ki İstanbul'u, Üsküdar'ı ve Bozağiçi'ni, her tepeden, her kıyıdan, her köşeden, her mevsimde, sabah, öğle, akşam ve gece saatlerinde ,

derinden derine seyredecek bir sanatkâr kaç türlü yeni güzellik bulur; bunların koleksiyonunu tamamlamağa bir insan ömrünün yetmiyeceğine karar verir.

İstanbul'da güzelliğin çeşidi bu kadar zengindir.

Hem bu bir sanatkârın yalnız göze çarpan tarafı anlamasına aittir. Yoksa göze çarpmıyan tarih hatıralarıyla dolu bir muhayyile, derûnî bir İstanbul içinde yaşamakla çok daha geniş bir âlem duyar”(Y.K. 1974:75).

Yahya Kemal, İstanbul'u da derinden tanımak için adım adım, sindire sindire gezip dolaşmış; hatta bazı dostları(örn: N. S. Banarlı gibi) da kendisine zevkle refakat etmiştir. İşte bu hayranlık dolu izlenimler **Aziz İstanbul** adlı nesir kitabını oluştururken, bir yandan da şiirlerinden yansıtmıştır okuyucuya.

Yahya Kemal İstanbul'u seyretmeye doyamaz. Bir gün “**Bir Tepeden**”, bir başka gün “**Bir Başka Tepeden**” bakar şehre. Sonra da semtlerin içine girer, insanlarını, doğal güzelliklerini tanır ve tanıtır.

“Bir Tepeden” adlı şiirinde kadını İstanbul ile güzellik bakımından birleştirir. Konuşurken daha bir kere güzel bulduğu kadının sesinde İstanbul'u duyar. İstanbul uğruna “Kaç fatihin altın kanı mermerle karışmış”tır? derken fetih günlerine döner. Onun şiirlerinde mazi- hâl kompozisyonu vardır ve burada da açık biçimde görülür bu durum.

Şair İstanbul'a dün bir kez daha bakmıştır. Münir Nurettin tarafından bestelenen bu şiiri birlikte okuyalım:

*Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim, gezmediğim, sevmemişim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.*

*Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lâkin efsûnlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.*

Şimdi de şairin ele aldığı İstanbul'un semtlerine bakalım. Bunları şöyle tasnif etmek mümkün:

1. Anadolu yakasındaki semtler
(Erenköy, İçerenköy, Çamlıca, Yakacık, Maltepe, Kadıköyü, Üsküdar, Atik-Valde, Moda)
2. Avrupa yakasındaki semtler
(Kocamustapaşa)

3. Adalar

4. Boğaz köyleri/ semtleri

(Bebek, Gökusu, Fenerbahçe, Kandilli, Kanlıca, Küçüksu, Emirgân, İstinye)

1. ANADOLU YAKASINDAKİ SEMTLER

Anadolu yakasındaki semtlerden Yahya Kemal'i en çok etkileyen Üsküdar'dır. Bizans devrinde küçük bir kasaba olan Üsküdar'ın Türkler zamanında genişleyerek Çamlıca tepelerine kadar yükseldiğini belirten Yahya Kemal "Türk Üsküdar Konferansının Unsurları"nı şöyle belirtmiştir:

1) *Günün birinde Galata'dan Üsküdar'a geçen bir yolcu bu şehrin sükununa dalar dalmaz "Bu şehirde hayat bir mürakabeye benziyor" der.*

2) *Bir havuzun durgun suyuna bakarsanız içinde oraya aksetmiş haricî bir alemin ağaçlarını, bulutlarını görürsünüz. İşte Üsküdar'ın maneviyetinde İstanbul muhâsarasının günleri öyle duruyor.*

3) *Sakin sokakların, ruha şifa veren cami avlularının, bilhassa Karacaahmed'in tesiriyle olacak ki, Üsküdar bir çok zairlerine, bilhassa manzaradan anlayan ecnebilere **uhrevî bir şehir** gibi görünmüştür. Üsküdar'ın şiarı çok bariz bir fârikası olmakla beraber onu yalnız bir uhrevî şehir zannetmek hata olur. Üsküdar'da birbiri üstünde ve birbirine zıd olan üç dört fârika vardır. Meselâ biri birine zıd olan iki farikayı karşılaştırınız: Uhrevî Üsküdar'ın yine içinde onunla et ve deri gibi birbirine yapışık, lâkin o uhrevîyyetin tam zıddı tâ sahilde başlayarak, tepe tepe yükselerek, tâ Büyük Çamlıca ve Küçük Çamlıca'ya kadar çıkan bir zevk ve şevk Üsküdar'ı vardı. Bu Üsküdar eski musikinin neşvesi içinde leziz bir ömür sürüyordu" (Y.K. 1947:77)*

Yahya Kemal Üsküdar'ı **İstanbul'un Fethini Gören Üsküdar, Hayal Şehir, Ziyaret, Atik- Valde'den İnen Sokakta** ve **Üsküdar'ın Dost Işıkları** adlı şiirlerinde ele almış ve semtin daha çok fakir, hüznü ve uhrevî tarafını öne çıkarmıştır.

Üsküdar eski ve önemli bir semttir. İstanbul'un fethini görmüştür. Ayrıca padişahın ölümünden sonra tahta geçecek olan şehzadeler genellikle Üsküdar üzerinden Sarayburnu'ndaki saraya geldikleri için de önemlidir. Buna, Asya yönüne savaşa gidecek ordunun Üsküdar'da toplanması ve oradan hareket etmesi meselesi de eklenirse Üsküdar'ın önemi iyice ortaya çıkmış olur.

Yahya Kemal için İstanbul'un fethi çok anlamlıdır. Neden? Çünkü, bu olay sadece bir çağın kapatılmasını sağlamamıştır. Türklük için önemi ise, *"milli birliği eline almış, mukadder olan şekilde yuğurmuş, Türkiye Türklüğünün üslubunu ve manzarasını yaratmış"* olmasından ileri gelmektedir (Y.K. 1974: 75). İşte bu önemli olayı gören Üsküdar, çok şanslıdır. *"Ulu bir rüyayı"* yani ancak rüyalarda gerçekleşebilecek bir olayı gördükleri için,

Üsküdarlılar, vatanın diğer şehirlerindekiiler tarafından gıptayla hatırlanırlar. Yahya Kemal burada elli üç gün süren “*mehâbetli temaşa*”dan zaferle çıkmanın kıvancını aradan geçen beş yüz sene sonra da yaşarken, karadan Halic’e yüz geminin getirilmesinden, İstanbul’a yüz bin meleğin uçtuğundan ve bunların Üsküdar’da bir sır olarak asırlarca hayallerde saklandığından da bahsediyor.

Üsküdar, Yahya Kemal için bir **Hayal Şehir**’dir. Gurup vakti Cihangirden bakılınca Üsküdar öyle görünür. Güneş, “*elde bir kırmızı kaseyle ufuktan çekilmek*” üzereyken camlara yansıyan ışıklar âdeta saraylar yaratır. Gaz lambasıyla aydınlanan fakir Üsküdarlılar, güneşin azizliğine uğrayıp bu akşam üzeri ışıltılı yanan saraylara olan özlemlerini (belki de!) gidermiş olurlar. Şarkın ışık mimarı olan güneş, hayal Üsküdar’ı ancak böyle mamur eder. Ama ne yazık ki bu saltanat geçicidir, güneşin batımıyla birlikte son bulur. Fakir Üsküdar’ın saltanatı az sürerse de o, şimdi güneşin neleri yıktığına aldırmaz. Yine her zamanki gibi kendi iç aydınlığına dalar. Önemli olan da dış değil, iç dünyadır. Serviler şehri “*uhrevî şehir*” görüntüsüne bürünür. Gerçek Üsküdar da budur zaten. Geçici bir sürede değişiveren “*hayal şehir*” değil.

Hayal şehrin en güzel camilerinden biri II. Selim’in karısı Nurbanu Sultan namına yapılan [Mimar Sinan veya Davut tarafından ya da ikisinin birlikte yaptığı rivayet edilir (Y.K. 1974: 61)] Atik Valde’dir. Yahya Kemal yine dostlarıyla birlikte Üsküdar’da Atik Valde’dedir. Çınarlarla siyah servilerin gölgesinin birbirine karıştığı, şadırvandaki suyun ledünni sesinin duyulduğu, duvarları süsleyen çiniden çiçeklerin görüntüsünden oluşan bu güzel manzarayı saatlerce zevkle temaşa ederken kendinden geçer. Vaktin nasıl geçtiğini anlayamaz. Güneş’in batışına hayıflanır. Ama haz ve duyguyla Atik Valde’de güzel bir gün geçirdiğine de sevinir. Yahya Kemal, Atik Valde’ye doyamaz. Bir başka gün de iftardan önce gider oraya. Her zamanki gibi sokaklar sessizdir. Ramazanın manevi havası, sessizliği bir tatlı bekleyişe/katlanmaya çevirmiş sanki, Semtin oruçlu halkının benizleri süzölmüş, sessizce birer birer çarşıdan dönüyorlar. Bakkalda bekleyen fıkara kızcağızları iftarın yaklaştığını sezdiriyor. Meydanda da kimseler kalmamıştır. Bir top gürültüsüyle sahilde gün bitmiştir. İşte o andan beri kerpiçten evleri bir nurlu neş’e kaplar. Bu fakir insanların mutluluk ve samimiyeti şairin hoşuna gider. Duygularını “*Yârab nasıl ferahlı bu âlem, nasıl temiz!*” cümlesiyle ifade eder. Herkesin oruçlu olduğu bir ortamda kendisinin böyle neşeli ve temiz iftar sofralarından uzakta olmasına derinden üzülür. Ama sonunda kendini şöyle teselli eder:

“*Madem ki böyle duygularım kaldı, çok şükür.*”

Bu da bir şeydir”*

Üsküdar fakirdir, köhnedir ama ışıkları dosttur. Mayıs ayının taze rüzgârının estiği bir zamanda, karşısında “**Üsküdar'ın Dost Işıkları**”nı gören şair duygulanır ve bu ân'ı ışıklarla Türk eden Üsküdarlılara seslenir:

*Gönlüm, dilim, kanım ve mizacımla sizden'im,
Dünya ve âhirette vatandaşlarım benim.*

Yahya Kemal'e göre “*eski İstanbul'un semtlerinde görülen tenevvü, rûhâniyetten, hayat şevklerine kadar derece dereceydi. Eyüp, Koca Mustâpaşa, Üsküdar'ın bazı köşeleri uhrevîydi; buraları, Maurice Barres'in: “Bazı semtlerde ruh eser!” diye tasvir ettiği yerlerdi. Lâkin Çamlıca'da bunun tamamıyla zıddı olarak her saat istirahat ve hayatın keyfi duyulurdu*”(Y.K. 1974:63).

Yahya Kemal, Üsküdar için yazdığı **Üsküdar Vafında Gazel**'inde Üsküdar'ın uhrevî yönünü değil, dünyevî zevklerini ortaya koymuştur:

*Firdevs bu şehrin şeb ü rûzunda ıyândır
Her çeşmeden ab-ı şerefâbâd revândır*

*Bir cûy-i bahârın negamâtıyla dolar gûş
Dil farkına varmaz ki akan cûy-i zamandır*

*Her lâhzası bir zemezme-i Suz-i Dilârâ
Her sâati bir fasl-ı Beyatî Araban'dır*

*Her bağına ziynet nice bir serv-i hırâman
Her kasrına revnak nice bir şûh-ı cihândır*

*Ammâ yine hicranla Kemâl andığım afet
Bağlarbaşının goncası bir yosma civandır,*

Çamlıca **Eski Musiki, Karnaval ve Dönüş** ile **İstanbul'un O Yerleri** adlı şiirlerinde yer alır.

* Yahya Kemal'in dini yönünün kuvvetli olmadığı bu şiirde anlattığı duyguları gerçekten yaşayıp yaşamadığı tartışılır. Hatıralarından öğrendiğimize göre Yahya Kemal İslâmiyet'in tam manasıyla yaşadığı bir aile ortamında büyümüştür. Sonradan dinî vecibelerini yerine getirememiş olabilir. Burada önemli olan ifade ettiği duyguları yaşaması değil, okuyucuda böyle bir yaşantı uyandırmasıdır. Şair de bunu başarmıştır.

Yahya Kemal'in **öz musikimiz** dediği Klasik Türk musikisinin pirleri olan İtrî, Seyyid Nuh ve Hafız Post 'tan bahsettiği ilk şiirde kemençeyi bu yaz Kanlıca'da, baharda bir gece Çamlıca'da da tanburu dinlemek gerektiğini belirtir.

İkinci şiir, Yahya Kemal'in İstanbul özleminin ne kadar kuvvetli olduğunu vurgular. Paris'ten döneceği günlerde Nis'in karnavalına dahi aldırış etmez. Rintmeşreb yaradılışlı olan Yahya Kemal, bu tür ortamlardan hoşlanmasına rağmen yolun ufunda Çamlıca'yı, Adaları, Erenköyü'nü görme arzusuyla sabırsızlanır.

İstanbul'un O Yerleri'nden bahis açılınca, söz ufukta sabırsızlıkla beklenen Çamlıca'ya gelir. Çamlıca yüksekte olduğu için ufukta kolayca görülür. Peki, Çamlıca neden önemlidir şair için? Mekan insanla güzelleşir. Çamlıca da cânanla beraber gezilip dolaşıldığı, bir hayat sürdürüldüğü, "*yarın dudaklarında bitip başlayan visal*" in gerçekleştirildiği, mutlu günlerin geçirildiği yer olduğu için mânâlıdır. Ne yazık ki yaşı ilerlemiş, o yerleri yıllardır görememiştir. Her bir hatıra şimdi kalbindedir.

Yahya Kemal,

*Biz şi'ri böyle söyledik ağyar söylesün
Hem dost söylesün bunu hem yâr söylesün*

beytiyle başlayan, "söylesün" redifli **Çamlıca Gazeli** de yazmıştır.

Yahya Kemal'in cânanla beraber olduğu zaman bulunmak istediği bir başka semt **Erenköy** ve **İçerenköy**'dür. **Karnaval ve Dönüş** şiirinde Paris'ten yola çıkan şairin hayalinde Erenköy'ndeki leylâklı bahçede cânanla bir zamanlar konuşup içtiği yeri görme arzusu vardır. Burada hatırlanan cânanla beraber geçen günler Erenköy'nde Bahar adlı şiirinde çok güzel anlatılır. Şairin yanında sevdiği kadın... Bir şiir gibi... Hayalimizde canlanan... Şairin içinin derinliklerinde mavi bir gökyüzünün yıldızları doğmuştur. Hazdan harabolmuş iken, hâlâ o sesin gönlünde kalan akislerini hayal etmektedir. Mevsim iyi, kainat iyi, her şey yerli yerinde ve mükemmeldir. Yıldızlar bir yanda, şair ve sevdiği kadın bir yandadır. Zaman hoş geçer, hülya gibi... Sevgilinin güzelliği, saltanatın güzelliği gibi... Şair öyle sanıyor. Çünkü onun gönül sarayının sultanı sevgilisidir. İstanbul'un baharı öyledir. Baharda aşk başkadır. Bu aşkın hayali aylarca sürer. Erenköy'nde felek öyle bir baharı bundan sonra galiba göremez. Şaire öyle geliyor.

Yahya Kemal'in, ihtiyarladığında, her şeyden elini ayağını çektiğinde yaşamak istediği yer İç-Erenköyü'dür. Bana göre İstanbul sevgisini en içten dile getiren **Bedri'ye Mısralar**'a bakalım şimdi de:

*Gelmek 'çün ikinci bir hayâta,
Bir gün dönüş olsa âhiretten;
Her rûh açılıp da kâinâta,
Keyfince semâda bulsa mesken;
Tâlih bana dönse, nâzikâne;
Bir yıldızı verse mâlikâne;
Bigâne kalır o iltifâta,
İstanbul'a dönmek isterim ben.*

*Bin bir tepe yükselen Boğaz'dan
Baktıkça vatan görünsün engin;
Her yıl, bir ömür boyunca, yazdan
Yelkenler açılsın ufka gergin.
Lâkin bu ikinci varlığında,
Son devrede, ihtiyarlığında,
Artık çekilince söz ve sazdan,
Ömrüm İç-Erenköyü'nde geçsin.*

Vakit yine akşam, geceye doğru uzanmakta... Yahya Kemal bu kez Maltepe'de dolaşiyor. Manzara Haşımvari:

*"Güneş altın denizden alçalıyor;
Nice kayserlerin donanmaları
Uçurum ufka durmadan dalıyor.*

*Gökte milyonla gizli tellerden
Gene milyonla gizli parmaklar,
Son hazin marşı durmadan çalıyor.*

*Artık enginleşince mavi sükûn,
Artıyor gökyüzünde yıldızlar...
Gece gittikçe başka hâl alıyor.*

*Suyu ürpertiyor çıkan rüzgar,
Şimdi sahil boyunca Maltepe'yi
Köpüren mavi dalgalar yalıyor.*

*Kanmadık gaşy eden bu maviliğe
Ne yazık! Geçmek üzredir bu gece;
Ey gönül fecre az zaman kalıyor!*

Maltepe'den sonra Anadolu yakasında adından bahsedilen diğer semt Yakacak'tır. Sanatoryumuyla adından söz ettiren bu sevimli semt, **Aşk Hikayesi**'nde mor dağlar, deniz ve şüh adalarla birlikte dekoru tamamlar.

Yahya Kemal **Göztepe** için de:

*“ Bir hayli yıldır açtığı yok gonca-i gülün,
Feryâdı gelmez oldu bu gülşende bülbülün ”*

beytiyle başlayan **Göztepe Gazeli**'ni yazmıştır.

Modada Mayıs'ı karşılar şair. Bu defa mutludur. Şafaktan önce uyanır. Bahar odasındadır. Mayıs, çiçekleri etrafa öyle bir yaymış ki... Gördüklerinden âdetâ derin bir haz alarak büyülenmiştir şair. Bu nasıl bir duygudur? “*Seven kadınla seven erkeğin visali gibi*” dir. Bu hâl ile mevsimin hâlini birleştirir sanki. İçini huzur kaplar. Anne topraktan sevgiyi duyduka, artık yok olmaktan korkmaz. Toprak hayatı rayiha sihriyle sindirir. Bugün hangi semte baksa her yerde çiçek açmış, çimen ve yaprak yeşermiştir. Sadece yaşayanlar mıdır rahat ve huzura erenler? Yahya Kemal – her zaman yaptığı gibi- ölülerini de unutmaz. Bu vatanın toprağı altında yatan “ aziz ölüler” de böyle bahar örtüsüyle örtülü oldukları için rahattırlar şaire göre.

2) AVRUPA YAKASINDAKİ SEMTLER

Yahya Kemal'in Avrupa yakasında dikkatini çeken semt Koca Mustâpaşa'dır. Buranın adı tıpkı İstanbul'un konuştuğı gibi telaffuz eder ve yazar. Burası da tıpkı Üsküdar gibi “**üçra ve fakir İstanbul**”dur. Ta fetihten beri mümin, mütevekkil ve yoksuldur. Hüznü zevk edinenler yaşar burada. Milliyetimizin sindiğı bir vatan semtidir burası. Yani Türk İstanbul. Yaşayanlarla beraber ölüler burada iç içedir. Dünya ve ahiret bir aradadır. İnsan bir adım atsa birinden birine, karşıda kaybettiğı sevdiğine kavuşur. Burası oldukça sessiz bir yerdir. Evde, yolda, serviliklerde sessizlik hakimdir. Bu taraf sanki bu halkıyla ezelden meskündür. Evlerde afif bir aile sessizliğı hakimdir. Fakirliğı asaletle çekilmiş bir perde örtmektedir. Sokakları eğri büğrü ve daracıktır. Üzerinden geçtikçe toprak düzelir. Bu kötü şartlara rağmen insanları kuru ekmekle bayat peyniri lezzetle yiyip su içerken şükretmesini bilir. “*Ruh esen kuytu mezarlıkların etrafında*” sade bir yaşam sürer. Evleri ahşap ve kerpiçtendir. Bu insanlar bu güzellikleri birkaç hiçten yapmışlardır. “*Türk'ün âsûde mizacıyla Bizans'ın kederi*” karışarak bu yeri mağfret iklimi edinmiştir.

Yahya Kemal her fırsatta büyük bir mucize olarak gördüğü fetih vak'asından söz eder. Burada da aynı düşünce var. Uzun uzun anlatamaz belki ama, onun rûhu saatlerce sardığını belirtir. Koca Mustâpaşa'dan, cami ve semtinden bahseder. Gece sessizliğinin semti kapladığı anda, şair kendi semtine gitmeyi unuttur. İçinden bir ses, ona burada kalmasını, bu tarafın halkına dost olduğunu, onlarla aynı meşrep, iklim ve ırktan geldiğini hatırlatır. Şair o geceyi ağaran vakte kadar orada geçirir. Sümbül Sinan'ın ruhunun bir mücevher gibi yandığını görür. Burada her şeyden uzak, sadece vatanın fatihi cedlerle beraber yaşamaktan çok mutludur.

Şair geç vakit semtine döndüğünde bile hâlâ “güzel bir rûya” dediği Koca Mustâpaşa'nın etkisinden kurtulamaz.

Burada yaşadıkları âdeta bir muammadır. Üzerinde düşündükçe hadisenin derinliklerine varır. Bu geniş ülkede atalarımız bir yerde kökleşerek manevî varlıklarının resmini çizmişlerdir. Ama biz zamanla “o öz varlık olan manzaradan” kopmuşuz ve köksüzlük denen derin yaranın dayanılmaz acısıyla yanmışız. Şair bunun için çok üzülür. Her esen rüzgarda başka bir teselli arar. O topraklarda şimdi doğmadığına hayıflanır.

3) ADALAR

Yahya Kemal adaları çok sever. Bir gün şaire adalardan **Eski Mektup** gelir. Onda sihirli bir koku vardır: Adaların kokusu... Üslupta da işveler sezilmektedir. Bu mektupta rüzgâr güzel bir şarkı söyler. Şair şimdi o rüzgârla baş başa... Galiba âşık oluyor... “Sevdaya yol göründü” dediğine göre... Bu hayalle gönlünce bir saat yaşamak istiyor. Araya başka hayal girmesini ise asla...

Yahya Kemal'in âşık olma arzusu **Aşk Hikayesi**'nde de devam ediyor. Ama ne yazık ki bu her zamanki gibi biten bir aşkın hikâyesidir. Kahramanı ise tirenden gülüşlü bir güzeldir. Şairi cezbeden yanı sadece gülüşüdür. O gülüş kalbe aksettiği an, ilk ateşin düştüğünü hissetmemiştir bile. Şevka benzer bir ışık zannettiği an bu maceranın başlamak üzere olduğunu anlamıştır. Bu ateşin yıllarca süreceğinden habersizdir. Mekân çok belli değil, belki Yakacık, belki de şûh adalar... Adalar olma ihtimali daha yüksek gibi... Aşk-ada münasebeti... O günü ömründe kader olarak değerlendiriyor. Güzel bir çerçevede geçecek aşk... Resmedilmiş gibi...

Ne yazık ki bu aşk da uzun sürmüyor. Aynı yoldan tekrar geçen şair, her şeyin aynı olduğunu fark ediyor: trenler, dağlar, kıyıları, deniz... Yalnız o gülüşten eser yok... O güzel çerçeve bomboş!.. Ondandaha önemlisi belki kalbi daha boş!..

Bir başka ada şiiri: **Viranbağ**

Yaz bitimi... Mekân Viranbağ. Yürekteki aşk yarası hâlâ sızlıyor. Güzel geçen bir yaz...Şen şakrak oturulan sofralar... Günbatımında denizigüneşi seyretmeler, çobanlar gibi akşam olunca dallar yakmalar... Şairin arkadaşı da var muhtemelen. İkisi neşeli, ama kız arkadaşları ise muammalıdır. Birinin sözleri imalı, diğerinin gözleri hummalı... Biri solgun... Hepsini onu sevmiş ve adını rahibe koymuşlardır. Kırdan uyurlar, dağlarda gezinirler. O yazın o engin çağda en son günü Viranbağ'da geçer. Yine sonu hüsrarla biten bir yaz aşkı...

Yahya Kemal Eski Şiir'in Rüzgârıyla adlı kitabında da Adalarla ilgili bir **Şarkı** da yazmıştır. Bu şiir diğerlerinden daha çok tanınmaktadır:

“Şen şarkıların durduğu bir lâhza kenarda
Yâdet ki seviştiği ilâhi Adalarda!
İçlen! Soğuk ellerle hazin alınımı sar da,
Yâdet ki seviştiği ilahi Adalarda!

Ey şimdi elâ gözleri süzgün, sesi şakrak!
Kumral saçın üstünde görürsen iki üç ak.
Çık kuytu hıyâbanlara al bir kuru yaprak.
Yâdet ki seviştiği ilahi Adalarda!

4) BOĞAZ KÖYLERİ/SEMTLERİ

Yahya Kemal'in İstanbul'da en çok sevdiği yerlendendir Boğaziçi. “*Toprağın en güzel beldesi*” dediği İstanbul'da yaşamaktan mutluluk duyan şair, Théophile Gautier'nin bir sözünü de kendine dayanak yapıyor: “*Toprakla sema arasında dalgalanan en güzel hat, Boğaziçi'dir*”.

Yahya Kemal'in gözüyle İstanbul'a bakalım: “*Bu sahil saraylar, bu Osmanlı yalıları... Bu harap bahçeler... Kuytu Haliç ve müntehâsında eski Sa'dabât... Surlar ve etrafında ölümün servileri... Şehri çepeçevre kuşatan bu surlar... Bu beyaz Anadolu sahili... Karşısında siyah adalar, acaba bu bir rüya mı? Çünkü bu iklim o kadar seyyal. Hayâli pek fazla it'ab etmeden içinde başka bir devri, başka bir beldeyi, başka bir hayatı tenasüh ettirebiliyoruz. Akşam Haliç kıpkırmızı bir Venedik kesiliyor... Bir uçtan bir uca göl göl giden Boğaziçi aynıyle İsviçre, Marmara'nın Anadolu sahili de havasında musiki titreyen bir İtalya değil mi? Ne kadar seyyâl bir belde*”(Y.K. 1974:1948).

Yahya Kemal, Boğaziçi'nin tarihine dair bilgi de verir: “*Boğaziçi, Bizans zamanında yoktu. Gerçi Boğaziçi'nin iki sahilinde tek tük köyler ve bazı kiliseler görülürdü. Ancak o zamanki haliyle bugünkü Çanakkale Boğazımızı andırır gibi ıssızdı. Boğaziçi fetihten sonra iki sahil boyunca, kavaklara kadar*

imtidad eden köylerle, yalnız kendine benzer bir mâmûre oldu. Boğaziçi doğrudan doğruya Türklerin eseridir”(Y.K 1974: 13).

“Daha elli sene evveline kadar İstanbul, Eyüb, Üsküdar ve Boğaziçi semtleri, yeryüzünde görülmüş semtlerin en güzeliydi; her biri değerinden başka kendine benzer, şekli ve havası birbirinden çok farklı semtlerdi. Bir semtten diğerine geçerken, bir yıldızdan bir yıldız geçmiş kadar başkalık duyulurdu. Boğaziçi'nde Kandilli, Anadolu Hisar'ı, Kanlıca, Çubuklu birbirine komşu köylerdir. Lakin her birinin çerçevesi, havası, güzelliği başkadır. Birinden ötekine geçerken manzara değişir”(Y.K. 1974:62).

Yine Yahya Kemal'e göre *“Boğaziçi İstanbul'dan ayrı kendi çerçevesi içinde görünen, yalnız kendine benzer iki sahil boyunca parça parça lakin hürriyeti ile yekpâre bir şehirdi”(Y.K. 1974: 78).*

Yahya Kemal'in **Aziz İstanbul**'da anlattığı Boğaziçi köyleri/semtleri şiirlerde de ayrı bir güzellikte ele alınmıştır. Önce Kandilli'ye bakalım: Şair **Gece** şiirinde Kandilli uykuda yüzerken mehtaba çıkar ve durgun suda dinlenen yamaçları, hülya tepelerle hayal ağaçları seyrederek, şafak sökene kadar. **Akşam Musikisi**'nde de bir sonbahar akşamı yine Kandilli'dedir. Burası onun için *“rüya içinde rüya”*nın başladığı yerdir bu vakitlerde.

Şiirlerde bir tablo gibi anlatılan Kandilli harp senelerinde yarıp kül olmuş. Bunun, Beykoz'da gaz yüklü Alman vapurlarından birinin akıntıya kapılarak seyyar bir yangın halinde sularla Kandilli'ye kadar sürüklenmesi sonucu çıktığını öğrenince çok üzülen Yahya Kemal'in gözlerinin önünden hemen Boğaziçi köyleri geçer. Bu ne içten ve samimî bir tasvir! *“ İki taraf çiçek demeti gibi köyler, o köylerde küçük çarşılar, ağaçlar altında kahveler, güzel dar yollar heva vü hevesin elinden çıkmış bir üslûbda yalılar, hasılı zamandan başka bir kimsenin ibdâ edemeyeceği bir güzellik”(Y.K. 1974:134).*

Yahya Kemal bu defa **İstinye**'dedir. Vakit akşam, manzara Boğaz köylerine has özellikte:

*“Durgunlaşmış bir ayna kadar parlıyan suda,
Dünya güzel göründü resimleşmiş uykuda.
Binlerce lâle serpili yüzlerce bahçeden,
Beş yüz yılın kadehlerndir şimdi yükselen”*

Yahya Kemal, Tevfik Fikret'in Sis şiirinde tasvir ettiği İstanbul karşısında kendi kendine siste söylenir. Ama Tevfik Fikret gibi değil. Burada da sis bir perde gibi etrafı kapatmıştır. Şair karşı köyleri göremez. *“Kandilli, Göksu, Kanlıca, İstinye neredeler?”*, *“Son zümrüt ortasında, muzaffer akıp giden firuze nehri nerde? Bugün saklıdır, neden?”* diye sorar. Ama Fikret gibi sisin İstanbul'u tamamen örtmesini istemez. Boğaziçi'ni bu haliyle eylül sonlarındaki

İsviçre göllerine benzetir. Aslında hiçbir yeri İstanbul ile karşılaştırmak bile istemez ya! Ama olsun, bu hâl uzun sürmeyecek ve beyaz karanlık içinden parıl parıl sıyrılacak olan Boğaziçi yine onun olacaktır.

Eylül Sonu'nda şair Kanlıca'dadır. Bir bir geçen sonbaharları hatırlayan ihtiyarlara gözü takılır. Ölümü düşünür gibidir. Ona göre, yalnız bu semti sevmek için bile ömrümüz kısadır. Keşke zaman geçmese, “ *yazlar yavaşça bitmese, günler kısalmasa...*” İstanbul'u sevmek bir zevktir. Ancak ne yazık ki “*böyle bir zevke tek bir ömür yetmiyor, yazık!*”

Aslına bakılırsa şair ölümden korkmaz. Çünkü o katedir. Ancak ölümler eş değer olan, vatandan ayrılıştır. İşte onun verdiği ızdırabı çekmek zordur. Bu sahile bir daha hiç dönmek düşüncesi, bitmez bir özleyiştir ve ölümden bile beterdir.

Yıl 1927. Yahya Kemal Varşova orta elçisi. Karlı bir Varşova gecesi. Kiliseden gamlı dualar kederli erganun sesi gelmekte. Yahya Kemal bu sesi dinlemek istemez. Zihni bu şehirden, bu devirden Tanburi Cemil Bey'in eski plağı ile uzaklaşıverir. Birden bire “*İstanbul'un en özlü sesi*”ni duymaktan dolayı mutlu olur. Bir an yağan kar ve karanlığın uzaklaştığını sanır. Uykusunda bütün bir gece kendini Körfez'de bulur. Burada Körfez'in Kanlıca Körfezi olduğunu da yine Aziz İstanbul'daki yazısından öğreniyoruz.

Eski Musiki'de yazın kemençeyi Kanlıca'da dinlemek gerektiğinden, Sis'te Söyleniş'te de yine sisin kapattığı yerlerden birinin de Kanlıca olduğundan bahsedilir.

Geçmiş Yaz şiirinde adı geçen körfez de tahminen Kanlıca Körfezi'dir:

*Körfezdeki dalgın suya bir bak, göreceksin:
Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde;
Mehtab... iri güller... ve senin en güzel aksin...
Velhasıl o rû'ya duruyor yerli yerinde!*

Mihrabâd şiirinde,

“ *Şeb nedir Körfez'de Mihrabad'dan görmüş o mâh* ”

mısraının üç kez tekrarlandığı görülürken, buradaki körfezin de yine Kanlıca Körfezi olabileceğini tahmin ediyoruz.

Aşağıdaki bestelenmiş **Şarkı**'daki Körfez de aynı körfez olmalıdır:

*Dün kahkahalar yükseliyorken evinizden,
Bendim geçen, ey sevgili, sandalla denizden!
Gönlümle, uzaklarda bütün bir gece sizden
Bendim geçen, ey sevgili, sandalla denizden!*

*Dün bezminizin bir ezeli neş'esi vardı,
Saz sesleri ta fecre kadar Körfez'i sardı;
Vaktaki sular şarkılar inerken ağardı,
Bendim geçen, ey sevgili, sandalla denizden!*

Perestiş (Abdülmecit devrinde bir güzele yazılan gazel) adlı gazelindeki:

*Her âh bir hitâb idi Körfez'de dün gece
Bin mâh içinde bir meh-i tâban olan sana!*

beytinde geçen körfezi de aynı şekilde düşünebiliriz.

Yahya Kemal baharda Fenerbahçe'yi ziyaret eder. "İri zümrüt içindedir bahar..."

Burası bir mücevherde yalan bir cennet gibi görünür. Yüksekten çağlayanlar dökülür. Çeşmelerden rengârenk su akar. Başı göğe uzanan ağaçlar tabloyu tamamlar. Bu mücevherin en sevilen ve gezilen yeri, üç tarafı denizle çevrili, denize uzanan kısmıdır.

Burası büyük bir zümrüttür. Burada aşkın en uzun hatırası varsa sevgililer, sevdalılar, engin geceler ve gündüzler varsa bu derin zümrütte, şair de cânanıyla birlikte vardır. Fenerbahçe koyu hem denizin rengi hem de değerli olması bakımından "büyük ve derin zümrüt" tamlamasıyla nitelendirilmiştir.

Yahya Kemal eylülü sever, eylül gezintilerini de... Eylül ferahlığında Kandilli'den Çubuklu'ya doğru **Gezinti**'ye çıkar. Her taraf o kadar sakindir ki yalnız kürek sesleri duyulur kayıkta... Şairin canı sıkılmıştır. Düşünür ve şüphelenir: Acaba hoş vakit mi geçirmektedir? Yoksa vakit mi onu geçirmektedir? Bir yanda sonsuz gökyüzü, öte yanda dâima uzayıp bitmeyen zaman... Tezatlar içinde kalan şair birden bire avare gönlüne seslenir:

*Silkin ve sakin ol! dedim, âvâre gönlüme,
Artık kederli hisleri bir bir içinden at!
Eylül ferahlığında giderken Çubuklu'ya,
Geçmiş, geçen veya gelecek vakti duymadan,
Âheste çek kürekleri mehtâb uyanmasın.*

Yahya Kemal, Çubuklu Gazeli'ne de aynı mısrayla başlar. Münir Nurettin tarafından bestelenmiş olan bu gazelin ilk beytini buraya alıyoruz:

*Âheste çek kürekleri mehtâb uyanmasın
Bir âlem-i hâyâle dalan âb uyanmasın*

Yahya Kemal Boğaz köylerini gezmeye devam eder. Anadolu Hisarı'nda bir gün geçirdikten sonra, Gezinti'ye dair izlenimlerini okuyucusuyla da paylaşır:

*“Anadolu Hisarı'nda bir gün geçiren insan Türk ruhunu derinden derine öğrenir. **Güzelce Hisar, Göksu, Otağ Tepesi**... Yalnız bu isimler başlı başına birer resimdirler. Anadolu zevkinde bir isim olan **Güzelce Hisar** zaman içinde kaybolmuş yerine Anadolu'nun kendi ismi gelmiş. **Göksu** ne kadar hayâl meyâl bir kelimedir. Otağ Tepesi, bilâkis fütühat devrinin mücessem bir sahnesi gibi gözleri kamaştırıyor.*

Göksu vâdisinden Boğaziçi sularına ilk gelen Türk'lerden ta İstanbul'un fethine kadar bu köy anlı şanlı bir hisardır” (Y.K. 1974: 105).

Şair yazısının devamında Göksu ve Hisar'ın tarihinden uzun uzun söz eder.

Siste Söyleniş şiirinde Göksu da vardır. Boğaz'ın kenarına dizilen bu küçük köy de meşhur sisin ardında bir müddet gizlenmiştir.

Yahya Kemal şu kıt'a'sında Göksu ve Bebek'ten söz eder;

*Gâh akarken hüznü eyyâm-ı hazânın Göksu'dan
Tek teselli mutribin elhan-ı nâyından gelür
Gâh aks-endâz olur âyine-i hâtırda şevk
Bir sâdadır kim Bebek sahil-sahilsarayından gelür.*

Hisar için de,

*“Mümkün müdür hayatımız ey mey sen şah olmasan
İçtikçe gül-be-gül, açılan gülşen olmasan”*

beytiyle başlayan **Hisar Gazeli**'ni yazmıştır.

*“İspanya'da Türk elçisi olarak kaldığı zamanlarda şairin en yadırgadığı yer, Madrid'de bir kahvehâne olmuştur. Çünkü şair, bunun için nesir değil, bir manzume yazmak ihtiyacını duymuştur: Bir Havra gürültüsü içinde her ağızdan bir ses çıkan bu yerde şair bunalmış ve bu bunalış Türk edebiyatına **Madrid'de Kahvehâne** şiirini kazandırmıştır. Bu şiirde Türklüğün ağır başlı, asil varlığı Türk halkı ve Türk sanatı tarafından dekore edilen millî köşelerin güzelliği; onların yabancı bir âlem'le mukayesesinde nazmedilir” (Banarlı 1984:254).*

Şiirden anlaşıldığı üzere şair, Madrid'deki kahvehânenin gürültüsünden sonra “*Sâkin Emirgân'ın Çınaraltı kahvesini*” ve “*Poyraz şenliğindeki yaprakların sesi*”ni özlemiştir.

Aynı kahve **Hüzün ve Hatıra** şiirinde de vardır. Şair yine gurbette ve hüznü...” Yaprakların döküldüğü hicranlı günleri” hatırlayıp haline acır. O sırada “*Tenha Emirgân'ın Çınaraltı'nda kahvesi*” uzaktan bir dakika hayaline akseder. Yaprakların sesi poyrazla söyleşir gibidir. Mermerle kaplı çeşmedeki mevzun kitâbede Yesari hatlarının nefis bir örneğini görür. Kendini coşup giden denizin musıkîsine bırakır.

Bu iki şiirdeki dört mısra biraz farklılıklarla tekrarlanmıştır.

Bebek ve Küçüksu'ya **Ses** şiirinde ve **Bebek Gazeli**'nde rast geliriz. Ses şiirinde âdeta bir tablo görüntüsü vardır. Kalp ağrılarının durduğu, rahatsızlığının son bulduğu nekahet döneminde, gönlü sevincin tatlı heyecanlarıyla coşmuş iken kendini Bebek'e atar. Etrafta taze bir bahar havası, vakit akşam “*Lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam... Tâ karşı bayırlarda tutuşmuş iki üç cam.*” Mevsim hayale müsait... Şair Bebek'ten sakın koyu ve şen cepheli kasrıyla ünlü **Küçüksu**'ya geçer. Arkasında kuytu ormanları, çepeçevre yamaçlardan hep aynı tahassüsle meyillenmiş, dalgın dalgın rüzgârın âhengini dallarında duyan ağaçlarıyla Küçüksu... Bu masalsi atmosferi tamamlayan iki sandal açıktan süzülüp geçer. Bir anda sanki yazdan bir pancur açılmış gibi, Boğaz'dan engin bir bestenin sesi yükselir. Bu durum şairi bir aşkın uzak hatırasıyla coşturur. O güzel ses dağlarda/tepelerde yankılanır, bütün etrafı gezinir. Böyle sevdalara/hatıralara/şarkılara alışık olan görmüş geçirmiş denizin kalbine siner o ses...

Yahya Kemal bir rubaisinde dediği gibi:

*Bir bitmeyecek şevk verirken beste,
Bir tel kopar, âhenk ebediyyen kesilir.*

Nitekim bu âhenkli ses ve güzellikler şairin gözlerini açmasıyla sona erer ve yerini derin bir üzüntüye bırakır. “Tekrar o alev gömleği giymiş gibi” yanar. Ama yine de onu görmeye devam eder. Her yerden o çıkar karşısına... Aynı bakış ve aynı emelde... Ağzında kanlı bir gül, elinde mey kasesi olduğu halde, aynı güzellikte görünür. Bu biten günün onu kendine ramettiği gündür bugün. En azından o öyle sanır.

Yahya Kemal **Bebek Gazeli**'nde de hüznüdür. Şaraptan ve Boğaz'da üç gecelik mehtâptan başka tesellisi, dünyada, Bebek Koyu'nda suyu temâşadan başka bir şeyi kalmamıştır. Beş on gazelle harap kalbinden başka halka vakfedecek mal mülkü de yoktur. Onun için hayat uzayan ızdıraptan

başka bir şey olmadığı için bir an önce sonsuz sükûna varmayı tercih eder. Yeryüzünde eğer huzur varsa bu sessiz, uyumuş semtte uykudan başka bir şey istemez felekten.

Sonuç

Yahya Kemal İstanbul'a olan sevgisini ve hayranlığını **Aziz İstanbul** adlı nesir, **Kendi Gök Kubbemiz** ve **Eski Şiirin Rüzgârıyla** adlı şiir kitaplarında ifade etmiştir. Her şiirinde ayrı bir his, hatıra, yaşantı, zaman ve mekân vardır. Gurbetteyken İstanbul'u özler, onunla ilgili hayaller kurar. Şiirlerine romantik bir hava hakimdir. Vakit genellikle akşam ve gecedir. Mevsim de bahar... İlk ve sonbahar... Özellikle Boğaziçi'nin köyleri/sempteri ve Adalarla ilgili olan şiirlerinde genellikle romantik ve sonu hüsrarla biten yaz aşkları konu edilmiştir. Üsküdar ve Koca Mustâpaşa ise daha çok ücrâ ve fakir İstanbul'u temsil ederler ve uhrevî yönleriyle ön plana çıkarılmıştır. Çamlıca'da neş'e ve hüznün bir arada yaşanır. Ama her şeye rağmen şairin yaşamak istediği yer İç-Erenköy'dür.

Ona göre her semtin ayrı bir ruhu, ayrı bir güzelliği vardır. Şiirlerinde onları ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Velhasıl, İstanbul, Yahya Kemal için yaşam kaynağıdır.

Kaynakça

- BANARLI, N. Sami (1984). *Bir Dağdan Bir Dağa*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- BEYATLI, Yahya Kemal (1974). *Aziz İstanbul*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayını.
- BEYATLI, Yahya Kemal (1993). *Eski Şiirin Rüzgârıyla*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayını, 35. baskı.
- BEYATLI, Yahya Kemal (1974). *Kendi Gök Kubbemiz*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayını.
- SEVÜK, İ. Habib (1950). "Yahya Kemal'de İstanbul", *Aile Dergisi*, C:3, S:12, 1950.
- SEVÜK, İ. Habib (1949). "Yahya Kemal ve Üsküdar", *Cumhuriyet*, 7 Mayıs 1949, S:2-4.
- TANPINAR, A.Hamdi (1969). "Yahya Kemal, Şiirleri ve İstanbul", *Edebiyat Üzerine Makaleler*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,.